नेपाली वर्णविन्यासमा पदयोग र पदवियोगको समस्या

त्रिभुवन विश्वविद्यालय
मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत
नेपाली स्नातकोत्तर तहको दसौँ पत्रका लागि प्रस्तुत

शोधपत्र

शोधार्थी
अपर्णा पोखरेल

नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय

२०६५

शोधनिर्देशकको सिफारिस

त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह दोस्रो वर्षको आंशिक परिपूर्तिका लागि दसौं पत्रको प्रयोजनार्थ विद्यार्थी **अपर्णा पोखरेल**ले **नेपाली वर्णविन्यासमा पदयोग र पदवियोगको समस्या** शीर्षकको शोधपत्र मेरो निर्देशनमा तयार पार्नुभएकाले मूल्याङ्कनका लागि सिफारिस गर्दछु ।

मिति - २०६५।   ।

शोधनिर्देशक

....

डा. व्रतराज आचार्य
प्राध्यापक
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय
कीर्तिपुर, काठमाडौँ

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक सङ्काय
नेपाली केन्द्रीय विभाग
कीर्तिपुर

स्वीकृतिपत्र

त्रिभुवन विश्वविद्यालय मानविकी तथा सामाजिक सङ्कायअन्तर्गत छात्रा **अपर्णा पोखरेल**ले स्नातकोत्तर तह (एम.ए.) मा नेपाली विषयको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि प्रस्तुत गर्नुभएको **नेपाली वर्णविन्यासमा पदयोग र पदवियोगको समस्या** शीर्षकको शोधपत्र स्वीकृत गरिएको छ ।

क.स.	नाम	हस्ताक्षर
१.	विभागीय प्रमुख, प्रा. राजेन्द्र सुवेदी	....
२.	शोधनिर्देशक, प्रा.डा. व्रतराज आचार्य	....
३.	बाह्य परीक्षक, चूडामणि बन्धु	....

कृतज्ञता ज्ञापन

प्रस्तुत 'नेपाली वर्णविन्यासमा पदयोग र पदवियोगको समस्या' शीर्षकको शोधपत्र त्रिभुवन विश्वविद्यालय, मानविकी तथा सामाजिक शास्त्र सङ्कायअन्तर्गत नेपाली केन्द्रीय विभागको स्नातकोत्तर तह द्वितीय वर्षको दसौँ पत्रको प्रयोजनका लागि तयार पारिएको हो ।

प्रस्तुत शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा आफ्नो अमूल्य समय खर्च गरी मेरा ठाउँठाउँमा भएका गल्तीहरूप्रति सतर्क गराउने र मलाई मार्गनिर्देशन गर्ने मेरा श्रद्धेय गुरु शोधनिर्देशक व्रतराज आचार्यज्यूप्रति कृतज्ञता प्रकट गर्दछु ।

शोधप्रस्तावलाई विभागीय स्वीकृति प्रदान गरी शोधपत्र लेख्न सुअवसर प्रदान गर्नुहुने नेपाली केन्द्रीय विभागका तत्कालीन विभागीय प्रमुख, गुरु प्रा.डा. दयाराम श्रेष्ठप्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शोधअनुसन्धानका क्रममा नेपाली पाठभण्डारबाट पदयोग र पदवियोगका उदाहरणहरू तुलना गर्न सघाउने रामराज लोहनी र गुरु भीम रेग्मीप्रति आभार प्रकट गर्दछु ।

यस शोधनिर्देशनका क्रममा मलाई प्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने गुरु मुकुन्द शरण उपाध्याय र प्रत्यक्ष तथा अप्रत्यक्ष रूपमा सहयोग गर्नुहुने गुरुहरू डा. टीकाराम पन्थी, प्रा. मोहनराज शर्मा, प्रा.डा. चूडामणि बन्धु, प्रा.डा. हेमाङ्गराज अधिकारी, प्रा.डा. देवी गौतम र भरत भट्टराईप्रति पनि म ऋणी छु ।

यो शोधपत्र तयार पार्ने क्रममा शीर्षक छनोटदेखि लिएर भाषा र व्याकरणको मेरो ज्ञानलाई खार्न सजग गराउने र शीघ्रताका लागि बारम्बार पथप्रदर्शन गराउँदै मलाई सल्लाह, सुझाव र हौसला प्रदान गर्ने र गल्ती नगर्नका लागि सचेत गराउने मेरा आदरणीय बुबा प्रा.डा. माधवप्रसाद पोखरेलप्रति आजीवन ऋणी रहने छु । मेरो पाण्डुलिपि पढेर मलाई आवश्यक सुझाव दिने मेरा दाजु सुरेन्द्र पोखरेलप्रति म आभार प्रकट गर्दछु ।

त्यस्तै यसै अनुसन्धानका क्रममा आफ्नो अमूल्य समय खर्च गरेर मलाई कम्प्युटरका कार्यमा सहयोग गर्नुहुने र मलाई आर्थिक तथा अन्य घरायसी सहयोग गरेर मेरो अनुसन्धान कार्यलाई अगाडि बढाउन प्रोत्साहन गर्नुहुने मेरा श्रीमान् विनोद खनालप्रति म आभार प्रकट गर्दछु ।

मलाई प्रेरणा दिने मेरी आमा शारदा पोखरेल र मेरो पढाइ र अनुसन्धानमा बाधा नगरी सहयोग गर्ने मेरा छोरा अनुभव खनालप्रति पनि म आभार प्रकट गर्दछु ।

अपर्णा पोखरेल
नेपाली केन्द्रीय विभाग
त्रिभुवन विश्वविद्यालय, कीर्तिपुर
काठमाडौँ

विषय सूची

विषय	पृष्ठ
स्वीकृतिपत्र	ख
शोधनिर्देशकको सिफारिस	ग
कृतज्ञता ज्ञापन	घ
सङ्केत सूची	ङ
विषय सूची	च
अध्याय १ : शोध परिचय	१ - ८
अध्याय २ : सैद्धान्तिक आधार	९ - १७
अध्याय ३ : समास वा समस्त शब्द	१८ - ४३
अध्याय ४ : फाँकी, द्विरुक्ति र अनुकरणात्मक शब्द	४४ - ४९
अध्याय ५ : निपात, नामयोगी, विभक्ति र 'ए' कृदन्त	५० - ७२
अध्याय ६ : संयुक्त क्रिया र मिलित क्रिया	७३ - ८१
अध्याय ७ : निष्कर्ष र सुझाव	८२ - ८७
सन्दर्भ सूची	८८ - ९०

सङ्केत सूची

अनेशिनि	अनिवार्य नेपाली शिक्षण निर्देशन
इ	इस्वी संवत्
इ.	इत्यादि
ऐ	ऐजन
क.	कलम
त्रिवि	त्रिभुवन विश्वविद्यालय
नेकशुले	नेपाली कसरी शुद्ध लेख्ने ?
नेभाप्रस	नेपाली भाषा प्रकाशिनी समिति
नेबृश	नेपाली बृहत् शब्दकोश
नेराप्रप्र	नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान
पृ	पृष्ठ
विसं	विक्रम संवत्
सं	सम्पादक